

रेडियोको क्रेज र हाम्रो परिवार

दीपा गौतम

मैले कहिल्यै पुतली खेलिनँ तर बुवा जब पलङ्गमा पल्टेर घुँडामा खैरो रङ्गको 'नेशनल पानासोनिक' रेडियोको लामो एरियल निकाली त्यसको कान निमोठ्नु हुन्थ्यो र बटार्नु हुन्थ्यो, म सोच्यँ, मेरा हातमा त्यो (आवाज निकाल्ने) खेलौना कहिले पर्ला ?

म (कान्छी छोरी) मात्र होइन दिदी र दाजुहरू पनि रेडियो छुन पाउँदैनथे । जसै बुवा रेडियोको कान बटार्न थाल्नुहुन्थ्यो, दाजु दिदीहरू वरपर भुम्मिन्थे र कुनै राम्रो नेपाली गीत आउनासाथ उनीहरू भन्नु थाल्थे— “हो ! हो ! कस्तो राम्रो ! यही सुन्ने ! यही सुन्ने ! !” तर बुवा तुरुन्तै ‘स्टेसन चेञ्ज’ गरिदिनुहुन्थ्यो । सायद उहाँ बीबीसी (हिन्दी सेवा), नेपाली समाचारहरू र यदाकदा शास्त्रीय सङ्गीत सुन्नुहुन्थ्यो र छोराछोरीलाई जिस्काउनका लागि नबुझे भए पनि चाइनिज स्टेसन लगाइरहनुहुन्थ्यो जो बारम्बार भन्ने गर्दथ्यो— “याङ्ग दो तली ।”

आफूहरूले यही सुन्ने भनेका बेला बुवाले स्टेसन चेञ्ज गरेका कारण बुवाको मनको कुरा बुझी गीत आउँदा दाजु दिदीहरू “छद्या कस्तो नराम्रो अर्को सुन्ने भन्नु” थाले । बुवाले पनि ‘स्टेसन चेञ्ज’ गर्न छोड्नुभयो । त्यसरी भुठको सहारा

लिई घुमाउरो पाराले दाजु दिदीहरू नेपाली गीत सुन्ने आफ्नो धोको पूरा गर्ने गर्दथे ।

साहिली दिदी बुवा नभएको बेला मीठो स्वरले गाउने गर्नुहुन्थ्यो— “हजुर छिऽऽ मैले डाके रिसाएँ भनें गर्ने । एकैछिन म भइँनँ भने निस्सासिँदै मर्ने । हजुर छिऽऽ” र कहिलेकाहीं आफ्नो साधना कट (हिन्दी चलचित्र जगतमा त्यसबखत चर्चित हिरोइन साधनाको जस्तो) कपाल कोर्दै एनाअगाडि उभिएर गुन्गुनाउनु हुन्थ्यो— “एनामहाँ हेर्दाहेर्दै आफ्नो रूपलाई ... आँखा छोपिदिउँ भैं लाग्छ ... लाग्छ तिमिलाई (?) एनामहाँ हेर्दाहेर्दै ।” खासगरी ‘रोमाण्टिक’ गीतहरू मन पराउने उहाँलाई दाजुहरू जिस्काउने गर्दथे— “इसारा त गर्नुभयो, मलाई मात्र हो कि ? भैंसीबाहेक (‘मै सिवाय’ लाई बिगारेर) हजुरको दिलमा अरू छ कि ? भन्नुस् न ।” दाजुहरू बच्चु कैलाश, जर्नादन सम र बटुकृष्ण ज्वालाका गीतहरू गाउँथे । स्कूले केटाहरूले बाटो हिँड्दा, ‘हिमालमुनि हाम्रो घर पराले भुपडी’ भन्ने गीत सामूहिक रूपमा गाएको सुनिन्थ्यो ।

यसरी त्यो रहस्यमय खेलौनाबाट बच्ने त्यो ताकाका थिनै चर्चित गीतहरू र सङ्गीतप्रेमी दाजु दिदीहरूसहित म्याग्दी जिल्लाको बेनी बजारमा बिताएको मेरो बालापन सम्झँदा मलाई आज पनि रमरम हुने गर्छ । यो आजभन्दा करिब ३० वर्ष अगाडिको कुरो हो ।

रेडियो नाटक आउने शनिवारको दिन दिदीहरूको चुरिफुरी बेग्लै हुन्थ्यो । वरपरका दिदीका साथीहरू घरको गाँस टिप्नासाथ हामीकहाँ आइसकथे । गएको हप्ताको नाटकको चर्चा र आज आउने नाटकप्रतिको तिनको उत्सुकता र कौतूहलले सबैको कान पाक्थ्यो । भान्छा उठेपछि, आमा पनि ‘ल्याक्टोकोलामाइन’ लगाएर चिटिक्क पर्नुहुन्थ्यो । प्रत्यक्ष नदेखिए तापनि नाटकप्रति आमाको पनि विशेष रुची थियो । शनिवारको दिन जागिरदारहरू भेला भई तास खेल्नु वा रमाइलो गर्नु सामान्य कुरो थियो । त्यो जमघट आफ्नो क्वार्टरमा नहोस् वा भए पनि नाटक सुन्दा चाहिँ अतिथिहरूको माग पूरा गर्न छिनछिनमा उठ्न नपरोस् भन्ने उहाँको भित्री चाहना हुन्थ्यो, जुन पूरा हुने सम्भावना यद्यपि कमै थियो । त्यसैले साहिली दिदी मीरा (जो दिदी कम र लिडर बढी हुनुहुन्थ्यो) आमालाई अर्को नाटक खेल्नका लागि उक्साउनुहुन्थ्यो, जुन नाटकमा आमाले बुवाको अगाडि गएर भन्नुपर्ने ‘डायलग’ हुन्थ्यो— “श्रीमान् (बुवा जिल्ला न्यायाधीस हुनुहुन्थ्यो) मैले र मेरा छोरीहरूले शनिवार एकदिन चैनसँग नाटक सुन्न पाउने कि नपाउने ?”

तर त्यो नाटक गर्नुपर्दैनथ्यो किनकि विहानै बुवाबाट आमाले रेडियो फुत्काइवरी दिउँसोको खाजाको बन्दोवस्त समेत गरिसक्नुभएको हुन्थ्यो । 'पिन ड्रप साइलेन्स' मा दिदीहरू नाटक सुन्थे । पलङ्गको बीचमा रेडियो राखी चारैतिरबाट घोप्टिई त्यसलाई घेरेर एक अर्कासँग कुम जोड्दै यदकदा ती रुन्थे, सुँक्कसुँक्क गर्थे । नाटकमा मन्दिरको घण्ट बज्थ्यो । बच्चा कोलाहल गरेर रोएको सुनिन्थ्यो । उनीहरू घुँक्कघुँक्क गर्न थाल्ये । आमा स्थिति सामान्य पार्नका लागि भन्नुहुन्थ्यो— "लौ कस्ता रुञ्चीहरू रहेछन् यिनीहरू त । यो त नाटक पो त । साँच्चैको भन्ठानेऊ कि क्या हो तिमीहरूले ?" तर आमाको धोतीको सफ्को पनि नभिजेको भने हुन्थेन । 'हरियो भिङ्गा' नाटकका संवादहरू दिदीहरूले कापीमा टिपेको पनि म सम्भन्धु । विरामी छोरालाई एउटा हरियो भिङ्गा (प्रतीक) ले सताइरहेको मनोवैज्ञानिक नाटक थियो त्यो । रुञ्चे 'डायलग' बोल्न दाजुहरू नमानेपछि दिदीहरू नाटकमा बाबुचाहिँको 'डायलग' का लागि रामबहादुर श्रेष्ठ (जो हाम्रा घरका सहयोगी थिए) लाई भन्थे । उनी आफ्नै पारामा नेवारी समेत मिसाई 'डायलग' बोल्थे— "सबै फसादको जड यही हरियो भिङ्गा हो । यसले मेरो छोरालाई देखिसहन्न । जिट छँ । छन्ट डिकवेउ ख । यसलाई म सिद्धचाउँछु ।" उनी दाउरा समेत उज्याउँथे । दाइहरू हाँस्थे र भन्ने गर्थे— "घरघरमा यस्ता महान कलाकारहरू जन्मन थालेपछि जितेन्द्र महत अभिलाषी नै किन चाहियो ?"

विस्तारै साहिली दिदीको रेडियोप्रतिको लगाव कम हुँदै गयो । आफ्नो कारणले नभई पढाइ बिग्रेमा गाली खाइने डरका कारणले यस्तो भएको थियो । तर केही वर्षपछि काठमाडौँमा रेडियोको अर्को प्रखर फ्यानको उदय भयो । उहाँ हुनुहुन्थ्यो काइली दिदी । रेडियोको कुँईयदेखि सुँइयसम्म सुन्ने उहाँलाई व्याट्रीले थेग्नै नसकिने भएपछि 'एडप्टर' लगाई रेडियो सुन्ने गरियो । बुवा रहनु भएन तर रेडियो उही थियो— नेशनल पानासोनिक ।

त्यस ताका (२०३४/३५ सालतिर) रेडियोमा साँभ, सायद हप्तामा एकपटक, प्रश्नोत्तर कार्यक्रम आउँथ्यो । काइली दिदी 'लता शर्मा' को नामले उक्त कार्यक्रममा नियमित रूपमा पत्र पठाउनुहुन्थ्यो र त्यसको जवाफ दिन्थे— पाण्डव सुनुवार र देवी शर्माले । स्तरीय प्रश्नहरू र कलात्मक जवाफको सङ्गम थियो उक्त कार्यक्रम । कमलाखोँच, बछ्छनियाँका कृष्णहरि बराल र मदनदीप ढकाल साथै काठमाडौँबाट लता शर्माको प्रश्न सायदै कुनै कार्यक्रममा नआएको हुन्थ्यो । यता घरको लागि रसद किन्ने लिस्टमा एउटा अर्को आइटम थपियो - दिदीका निमित्त हवाइपत्र । केही महिनापछि कृष्णहरि बराल र मदनदीप ढकालले उक्त कार्यक्रममार्फत नै लता शर्मालाई समेत प्रश्न पठाउन थाले । प्रश्नकर्ता

र प्रश्नकर्ताबीच नै एक किसिमको जुहारी चल्ल थाल्यो । त्यसलाई 'काउन्टर' दिनाका लागि अर्को एक थरी प्रश्नकर्ताले कार्यक्रममा प्रवेश गरे । ती थिए कौरव सुनुवार र भगवती शर्मा । कौरव सुनुवार र भगवती शर्माको नामबाट स्वयं मेरो दाजु (उद्धव) पत्र पठाउनुहुन्थ्यो, जुन कुरो उहाँकी बहिनी अर्थात् लता शर्मालाई भने धेरै पछिसम्म पनि थाहा भएन ।

रेडियोमार्फत परिचित भइसकेपछि एकपटक दिदी (लता शर्मा) ले पाण्डव सुनुवार र देवी शर्मालाई प्रत्यक्ष गएर भेट्ने इच्छा प्रकट गर्नुभयो । दाजु उद्धवले त्यसमा सहमति जनाई आफैले रेडियोसम्म पुऱ्याइदिने आश्वासन समेत दिनुभयो । तर आमाले "अहिले हैन, पहिला विवाह गरेर श्रीमानको घर जानू अनि" भनेर उक्त कार्यक्रम 'हल्ट' गरेको मलाई हेक्का छ ।

काइली दिदी केवल रेडियो सुन्ने मात्र नभई त्यसलाई अत्यधिक माया पनि जताउनुहुन्थ्यो । स्वर्गीय बुवाको चिनो समेत भएको हुँदा हाम्रालागि पनि त्यो परिवारको सदस्य जस्तै थियो । प्रत्येक वर्ष हामी काठमाडौंको जाडो छल्ल मधेश भ्रम्यौं । मधेशमा मौजा थियो र मामाघर पनि । एसएलसीको जाँच पनि जाडोमै पर्ने हुँदा यदाकदा उक्त जाँच उतैबाट दिने चाँजो पनि मिलाइएको हुन्थ्यो । त्यो पटकको एसएलसीको 'क्याण्डिडेट' म नै थिएँ । मधेशका लागि हिँड्ने बिहान आमाले घर बस्ने सबैलाई केही न केही रुपियाँ पैसा हातमा राखिदिनुभयो । आफ्नो भागको पैसा पाएपछि पनि दिदी ठिङ्ग उभिइरहनुभयो । आमाले केही बुभ्नुभएन । उहाँ भऱ्याड ओर्लन थाल्नुभयो । आफूले पाएको पैसामध्येबाट एक मोहर दिदीले मलाई दिनुभयो । सायद मैले केही बुभ्ने जस्तो लाग्यो र त्यो एक मोहर रेडियोको काँधमा राखी म पनि आमाको पछि लागें । आज त्यो घटनाको कुरा गर्दा दिदी 'वाइयात' भन्नुहुन्छ र म त्यसलाई पागलपन ठान्छु । तर किशोरी मनको त्यो तुफानी भावनालाई आजको तराजुमा तौलनु सायद अर्को पागलपन हुन जान्छ ।

मामाघरमा पनि रेडियोको क्रेज थियो, तर अल इण्डिया रेडियोको । किन भने अल इण्डिया रेडियोको नेपाली सेवामा मामा (हरिप्रसाद शर्मा जो पिटीआईका संवाददाता समेत हुनुहुन्थ्यो) ले सुरु गरेको प्रस्तोताको कार्यलाई दाजु (देवेन्द्रराज) हुँदै अर्को दाजु प्रकाश उपाध्यायले पनि बिंडो थामिरहेका थिए । त्यसताका दीप श्रेष्ठको 'म पत्थरको देवता होइन' भन्ने गीत नेपाली सेवामा खुब बज्थ्यो र त्यस गीतका फर्माइसकर्ताको नाममा आफ्नोसहित आफ्ना शाखासन्तान र नातेदार (गौतम, दाहाल, उपाध्याय, ज्ञवाली, प्याकुरेल, दीक्षित) सम्पूर्णको नाम सुन्न पाइन्थ्यो जुन सुन्दा हामीलाई रमाइलो लागे पनि हामी भन्थ्यौं— "यो कुन ठूलो

कुरा हो र ? हामीले रेडियोमा कसैलाई चिनेको छैन र ? रेडियो नेपालबाट बकाइदा हाम्रो दिदीको प्रश्नै आउँछ ।” आफूभन्दा सानालाई हामी ढिपढाप समेत दिने गथ्यौं— “तिमीहरू आओ न काठमाडौं, हामी बाल कार्यक्रममा कविता भन्न लगिदिउँला ।”

काठमाडौं फर्कदा सबैको मुखमा एउटै कार्यक्रमको नाम थियो— रसरङ्ग । हामीले सुन्न नपाएको हुँदा दिदी दाजुहरू बढाइचढाइ गर्दै उक्त कार्यक्रमको गफ गर्थे । हुन पनि पाकोटोल शून्य नै हुन्थ्यो रसरङ्ग आउँदा । सकिएपछि भ्याल-भ्याल बार्दली-बार्दलीबाट केटाहरू उक्त हास्यमूलक कार्यक्रमको रिभ्यू गर्थे । भोलिपल्ट विहान गुच्चा खेल्दा पनि त्यसकै कुरा । साँभ खाना खाइसक्दा पनि हात सुकुञ्जेल पिर्कांमा बसी हिजोकै रसरङ्गको बखान । गोपालराज मैनालीले एकपटक उक्त कार्यक्रममा “डाक्टरले तिम्रो यो रोगलाई भात नखाऊ पाउरोटी खाऊ भन्यो” भनेको ताका दिउँसो खाजाको रूपमा भुटेको भात हामीले बहिस्करी गयौं । भात खाए रोग लाग्छ, हामी पनि पाउरोटी खाने चन्ने हाम्रो (साना छोरी नातिनी- बबी, दीपा, रीता- को) माग थियो ।

टोलमा एक दाजु पर्ने थिए जसको नाम थियो जगदीश । उनले रेडियोको कार्यक्रमकै लागि भनेर आफ्नो नाममा टाइटल थपे— जगदीश अस्केला । खगेन्द्र नेपालीले चलाउने युवा कार्यक्रममा मुक्तक र कविता पठाउँथे त्यही नाममा । उनको मुक्तक कविता त्यस्तो खासै राम्रो त हुन्थ्यो तर कार्यक्रमको मीठो जिङ्गल र खगेन्द्र नेपालीको गहकिलो आवाजका कारण कवितामा फूल उठ्थ्यो ।

जसै युवा कार्यक्रमको धुन आउन थाल्यो, उनका भाइ सन्तोष टोलमा एक चक्कर लगाउँथे— कसकसको घरमा रेडियो खोलेको छ, कसकसले सुन्दैछन् भनेर । आमा भन्नुहुन्थ्यो— “ऊ ! ऊ ! सन्तोष टोल चाहार्न थाल्यो । आज पनि आउँछ, होला जगदीशको कविता, सुनिदेओ तिमिहरू पनि ।” यद्यपि सधैं कविता आउँदैनथ्यो । त्यस्ता दिनहरूमा सन्तोष गफ दिने गर्थे— “अरूलाई पनि त ‘चान्स’ दिनुपर्‍यो नि । आज आउँदैन भनेर हामीलाई हिजै थाहा थियो ।”

सन्तोषका भाइ राजेश पनि गफ दिनमा नामी थिए । यसैबीच एसएलसीको रिजल्ट भएको खबर रेडियोबाट कमल प्रधानले फुके । नजिकै भूगोलपार्कको गोरखापत्र संस्थानतिर दाजुहरू कुदनुभयो । म ओठ तालु सुकाएर बसिरहेको बेला राजेश आएर भने— “ग्यारेन्टी पास छ । पीरै नगर ।” सबै एकैमुखले कराए— “कसरी ? तिमिले देखेको ? नम्बर थाहा छ र तिमिलाई ? खै पत्रिका ल्याको छौ ?” राजेशले फेरि थपे— “कमल प्रधानले एसएलसी को रिजल्ट फुकेपछि गौतमहरू सब पास । पास नहुने पनि पास । हेरी राख ।” त्यसपछि, “हे गफाडी !” भन्दै

सबैले उनलाई उल्लिखिल्ली लगाए । त्यत्तिकैमा दाजु (योगेश) सोतोबाटै कराउनुभयो— “ल ल पास भई, पास भई । सेकेन्ड डिभिजन ।” राजेश उफ्रिए— “ल ! मैले भन्या हैन । त्यसै भन्छु म । अझ यसपालि त डिभिजन समेत मिलेछ । पोहोर हाम्रो दाइ पनि सेकेन्ड डिभिजन । यसपालि तिमी पनि । देख्यौ त कमल प्रधानको करामत ।” म भने लामो सास फेरी थचक्क बसेँ । आमाले अवीर ल्याई लगाइदिनुभयो । “हाऽ हाऽ हाऽ” —सबै हाँसे ।

एसएलसी पास गरेपछि रेडियो ज्वरोको डिग्री ममा पनि चढ्यो । दिदीहरूको लहैलहैमा म पनि रेडियोप्रति लट्टु भैसकेकी रहेछु । दिउँसो तीन बजेदेखि चार बजेसम्म आउने *विज्ञापन सेवा* मलाई सर्वाधिक मन पर्थ्यो किनकि त्यसमा अत्याधुनिक गीतहरू बज्थे । गीत मात्र होइन, त्यसमा बज्ने विज्ञापन पनि मलाई कण्ठ थियो, रेड लेवल चिया र ग्राचाण्ड उल सेन्टर लगायतको । *विज्ञापन सेवा* सुन्दा कुनै बाधा व्यवधान नआओस् भन्नका लागि म आफूलाई तोकिएका सानातिना कामहरू लगायत ट्वाइलेटसमेत गईवरी तयार भएर बस्थेँ । मेरी साथी अञ्जु भन्ने गर्थी— “*विज्ञापन सेवा* भन्ने मात्रै हो भन्या । खालि विज्ञापनै विज्ञापन दिएर सिद्धचाउँछ ।” त्यसको अर्थ थियो *विज्ञापन सेवामा* राम्रा गीतहरू बज्छन् भन्ने एक किसिमको आमधारणा । यद्यपि उसको त्यो निर्दोष बनाइलाई ठूलाहरू उडाउँथे र भन्थे— “*विज्ञापन सेवामा* विज्ञापन नबजे के बज्छ, त ? अञ्जु ।”

म प्रत्येक दिन *गोरखापत्रमा* छापिने विदेशी मुद्राको विनिमय दर ठूलोस्वरले घोडान दिएर पढ्ने गर्थेँ र भन्ने गर्थेँ— “ठूलो भएपछि म पनि रेडियोको उद्घोषक बन्नेछु ।” एकप्रकारको अठोटै थियो मेरो— “रेडियोमा बोल्ने मान्छेहरू सबैभन्दा ठूला हुन् र मलाई पनि ठूलो मान्छे बन्नु छ ।” मेरो अल्पज्ञान र केटाकेटीपनले दाजु (योगेश जो सधैं फस्ट भइरहने विज्ञानका विद्यार्थी हुनुहुन्थ्यो) लाई सायद चिढ्याउँथ्यो । तर शान्त मुद्रा र मीठो लवजमा उहाँ भन्नुहुन्थ्यो— “त्यो उद्देश्य होइन, शोख हो । साना शोखहरू पूरा गर्ने चक्करमा ठूला उद्देश्यहरूलाई बिर्सन हुँदैन । हेर्दै जाऊ, ठूलो उद्देश्य पूरा भएपछि साना शोखहरू नगण्य हुन पुग्छन् ।” तर मलाई मेरो शोख सानो लाग्दैनथ्यो, उहाँले भन्नुभएको उद्देश्य जत्तिकै ठूलो लाग्थ्यो ।

निरोधराज पाण्डे मेरा प्रिय उद्घोषक थिए । आद्रस्वरमा सुनिने उनको *गीति कथाले* मलाई भक्कानो छुटाउँथ्यो । भक्तराज आचार्यको गीति ओज र अरूणा लामाको स्वरको पीडाले मेरो शरीरलाई भाँच्छ्यो र मनलाई टुक्र्याउँथ्यो । गोपाल योञ्जनको शब्द म सुँघेरै र सङ्गीत अन्सारैले थाहा पाउँथे । ‘देशले रगत

मागे मलाई बली चढाऊ' गीतमा मैले आफैलाई बली चढाइसकेकी थिएँ र किरण प्रधानले गाएको 'भूल हो तेरो भागी हिँड्नु जीवनदेखि डराएर' मलाई त्यसबखत सर्वाधिक मन पर्ने गीत थियो ।

त्यो ताका भर्खरभर्खर सुन्न थालिएको 'मेरो पाउमा आज कोही पाउजु बाँध' बोलको गीत मलाई आलाप तानसहित कण्ठ थियो । उक्त गीतप्रतिको मेरो अत्यधिक मोह देखेर मेरा ठूला दाजु (जो दाजुभन्दा बढी पुलिसम्यान जस्तो लाग्थ्यो) ले मेरो नाम नै 'मेरो पाउ' राखिदिनुभयो । सधैं लडाईंमा हिँड्न थालेको सिपाहीको जस्तो मुडमा रहने मभन्दा दुई दशक जेठा मेरा ठूला दाजु (श्याम गोतामे) मलाई 'मेरो पाउ' ले सम्बोधन गर्दा भने कताकता हाँस्न खोजेजस्तो देखिनुहुन्थ्यो ।

'मेरो पाउमा आज' मात्र होइन, गोपाल योञ्जनको 'पुतली ओ पुतली ओ माझी दाई', 'मेरो मायाको संसार', 'गुरास तेरो लाली', 'उडी जाउँ भने मेरो प्वाँख छैन' जस्ता गीत पनि मेरालागि प्रिय थिए । त्यतिमात्र नभई 'गोपाल' घरको धोबीको छोराको नाम थियो । ऊ मलाई त्यसैत्यसै मन पर्थ्यो र योञ्जन भन् कति राम्रो थर ! नामैजस्तो भन्थान्थेँ म ।

एउटा मीठो संयोग, क्याम्पस पढ्दा मैले उनै गोपाल योञ्जनलाई आफ्नो शिक्षकको रूपमा पाएँ । त्यो पनि सङ्गीत (लोक) विषयकै । अत्यन्त सरल र सहृदयी गोपाल सर क्लासमा हारमोनियम बजाएर हामी विद्यार्थीसँगै गाउनुहुन्थ्यो— "किन रोयौ ? दमिनी भाउजु, दमै दाइले कुट्यो कि ? ट्याम्के फुट्यो कि ?" एकदिन साथीहरूको लहैलहैमा अटोग्राफ लिन जाँदा अर्को अनौठो संयोग भयो । उहाँले मेरो चाहिँ अटो (जुन मसँग आज पनि सुरक्षित नै छ) मा मलाई मन पर्ने गीतको बोल नै लेखिदिनुभयो:

नानी दीपा !

संसारसँग तँ घुम्दै जा

अनि सारा संसार तेरै हो

उड्दै छुन सकिस् भने जुन तारासम्म तेरै हो

यसरी गीत मेरो रगतरगतमा र रेडियो हाम्रो परिवारको नशानशामा बग्न पुगेको थियो । रेडियोले हामीलाई हाँस्न सिकायो र रुन पनि । एक अर्कासँग भगडा गर्ने युयुप्सा प्रवृत्ति र एक अर्कामा माया साट्ने अनुराग गुण हामीले रेडियोबाट सिक्थौँ । त्यो रेडियो नै थियो जसले हाम्रो आत्मविश्वासी निडर र बहिर्मुखी चरित्र निर्माणमा नजानिँदो गरी सहयोग पुऱ्याइरहेको थियो । रेडियोको शङ्खध्वनिले

हामीलाई सभ्य बनायो । जय नेपालले देशप्रेम सिकायो र मालश्रीले सुसंस्कृत जीवन ।

आज रेडियो सुन्नका लागि कुनै छोरीहरूले सायद भुठो बोल्नुपर्दैन र त्यहाँ पत्र पठाउनका लागि तिनले छद्म नाम पनि छान्नु पर्दैन । रेडियोमा बोल्ने आफूजस्तै मान्छेहरूलाई आजका चेलीहरू सजिलै भेट्न सक्छन् । त्यसका लागि सायदै कसैले रोकटोक गर्ला । न त रेडियोकर्मी बन्न चाहनेहरूलाई प्रोत्साहन नगर्ने कोही होलान् तर केही पाउन कुनै सङ्घर्ष गर्ने नपर्ने, कुनै कुराको 'खायश' राख्नै नपर्ने, सजिलै सबै कुरा उपलब्ध । तिनको बालापन कठै ! हाम्रो बालापनभन्दा कति निरस र गरीव छ ।